

SVETOZOR

Ročník XXIX

V Praze, 23. srpna 1895

Číslo 41 (1470)

Rozkvět.

Roman.

Napsal Fr. Xav. Svoboda.
(Pokračování.)

Hoch vylezl z kouta a pozvolna šel k oráči (který dojídal a nahybaje mlsu, zbytek polévky na lžici rychle nabíral), popoběhl pojednou, proklouzl dveřmi a po malé, chlami dlážděné předstínce přiskočil ke světničce (kde strýc Jakub s tetou dříve svého večera trávil, a se srdcem téměř poděšeným stanul u nízkých dveří. Naslouchal. Hodiny s dlouhým kyvadlem volně klapaly, a vůně tabáku s teplem takových světniček protahovala se do předstínce. Vašík se postavil na jednu nohu, druhou se opřel o dvéře a zaškrabal po nich nehtem. (V té chvíli vrátil se oráč do druhé světnice.) Bylo ticho. Vašík zaškrabal znova. Jen hodiny zvolna klapaly, a venku se služka u chléva zprudka zasmála. Hoch zafukal prsty do dveří a opřel se o ně ramenem; ale ani teď se nic nehnulo. Čekal ještě chvíli, ale pojednou, jakoby za provázek zatáhl a stroj spustil, rozplakal se. Vašík s podivnou zběsilostí a lítostí.

Ve světničce zavřela postel a ozvalo se stařecké zahekání. Strýc Jakub otevřel dveře a udiven pohlížel

BOŽENA NĚMCOVÁ.
Medailon ČENKA VOSMIKA.

na chlapce, ozářeného světlem lampičky, u postele postavené. Vtáhl hned Vašíka do světničky a všecek polekán («Pro Pánaboha, snad bratr neumřel, anebo ten chlapec starší zas něco nevyvedl?»), vyptával se ho, jak sem přišel, co se stalo, a kdo jej poslal.

Hoch pohlížel na strýce polekanými očima trásl se a nesouvisle mluvil, jakoby jej pomateného z vody vytáhli.

Teta, žena nevysoká, s vybledlými očima a měkce rozlezlými tahy ve tváři, která seděla u stolu a držela, vzpamatovala se a aniž zahrnovala Vašíka otázkami, ihned mu nesla hrnek kávy, kterou vždy na noc v troubě si schovávala. Když se najedl, slykla jej a uložila.

«Bůh ví, co chlapec je,» zašeptala Jakubovi u ucha, «snad dostane horkou nemoc!»

A skutečně nedověděli se od Vašíka toho večera nic souvislého, jakoby opravdu jen z nemoci mluvil. Ale ani ráno nepochopili, co se dělo. Viděli jen, že kamsi odběhl a že se vrátil k snídani plným kapsám barevných hlínek. Jakub se starostlivě na počínání hochovo díval a ještě dopoledne jej odvedl domů.

Rodiče uvítali dítě tak radostně, že ne-

zbylo času na trestání a napominání. Vašík naslouchal se zvláštním pohnutím vyprávění matčině, jak ho téměř celou noc hledali ve studních, v rybníkách i po lesích, kde jej jménem volali, nadarmo smutně houkali a s nejbolestnějšími myšlenkami se domů vraceli.

Jestě toho dne pokusil se kreslit blínkou na papíře. Zalekl se toho, co sledal. Hlínka jen papír zamazala a zryla. Do jemné špičky se ořezat nedala, a přásek, na který ji roztloukl, papír se nedržel a vodou rozdělan, proměnil se v pohnutě zabarvené bláto.

Malomocnost při pokusech kreslitských brzy Vašíka ovládla a brzy se mu jasně před velikými sny ukázala, tak že na obrázky a výkresy Jeníkovy pohlízel ochladleji, s větším však obdivem. Když pak přešly prázdniny a nastala škola, sblížil se pojednou s Karlem Doubou, synem kostelníka, bystrým hochem zdravé tváře, který chodil čistě oblečen, ministroyal a mezi kluky vždy zvláštní pozornosti si získával. Douba měl staršího bratra v Praze na studiích, od něhož dostal několik drobných kreseb. Oba hoši se nyní dohodli o svém nadšení, scházeli se za stodolou Novákovy na malé zahradě. Život jejich oddělil se poněkud od života ostatních hochů, neboť stačili si v myšlení i čtení svém a zaujati byli blouzněním, zájmem hochův odlehlejších. Barva i vůně vyššího smýšlení postíhala slabě jejich výraz, neseni těla i šat, a jakoby svět takové drobné mládeže pro sebe útvar společenský představoval, byli v něm Vašík s Karlem vyššími, vládnoucími body, kolem nichž se vše točilo. Bez nich nebylo celku a nebylo rozkoše, třeba oni pro sebe snili. Oni určovali, kdo smí na věci zvonit (ach, to sladké, nevyslovitelné, největší blah hochů v sobotu všemi slavít, při branách půl hodiny těžkými třemi zvony houpat, v ohlušujícím hlalofo, dunění a znení na provaze se vznášet), kdo smí ministroyat, kdo o svatých dnech velikonočních kostelní řehtačkou řehtat anebo klapáčkou klapat, u božího hrobu vedle dřevěných zbrojnošů klečet, kdo smí o ramních mších pro školní děti u varhan měchy šlapat, kdo o pohřebích krížek nést, kdo přisluhovat, kdo místo školy na zahradě učitelově zalévat, sklenky přikrývat anebo do rybníka se soudkem na dvoukolem vozit, jezdit, ba určovali, i kdo smí do prachu letním sluncem ozářené silnice kleknouti se sepiatými rukama před barevným, hlalofovným procesím, často tudy ze Svaté Hory se vracějícím, aby si dárky vyprosili, obyčejné prstenky olovňáčky s namalovanými kaménky, jejich mládežnické děti plné ruce mývaly. (Čestí pouťovníci venkovští rozdávali olovňáčky, pražští cukroví, němečtí nití, jehly nebo špendlíky.) O jarních procesích do polí rád Vašík předháněl školním dětem litanie silným hlasem, rozehrávaje se při jednotlivých odpovědích velkého množství hochů, po dvou seřazených, sluncem zalitých, v tmavém řetězci pod koruny alejí po cestě se táhnoucích, za nimiž daleko postěl se chmélí žen a mužů, táhle zpívajících. Naplnal se rozkoší v těch lahodných chvílích, kdy se vše zelenalo a vše vonělo, kdy se nad bohatou barvou jara neslo syté modré nebo s bílými obláčky, lehce zčervenými, a kdy svorné odříkávání dětí daleko zapadávalo mezi odlehle kouty lesní.

Kdykoli se v Mlýsku na náměstí zapestřili komedianti, kolotoč, bouda potulného zvčince nebo vůz loutkářův, pohnuly se v široké společnosti hochů zvčtřeně náladu neutilitárním kouzlem. V myslí Vašíkové zbyl pak vždy teskný nepokoj i jasný obraz barvíček, jimiž se skupení na náměstí žít krásilo. A dlouho dovedl, všecek pohnut, o všech podrobnostech vypravovat, jak je nyní viděl ve vzpomínce zvčtšovacím očím svými. V oněch dobách, kdy se sblížil s Doubou, v jasném a poměrně teplém létu, přibýli do Mlýsku komedianti, rodina velmi četná, cikánsky černá, spinavá, v zeleném voze boudovém natlačená, kteráž si upravila na náměstí místo k produkci na kruhách a provaze. Malý, vrtivý psíček s rolníckými třepetálem se kolem vozu, z něhož se

na vzhled vysypalo osm dětí (od malíčkého hošíčka s tmavými vlasy, který při produkcích chudinka musel své malé tělíčko, v barevných šatečkách oděné, do klubka svíjet, až k osmnáctiletému klackovi prohýbavého, svalnatého těla, který hrál paňácu) a oba rodiče, muž silný, s očima pichlavými, s rameny svíslými, pažemi svalnatými, a žena nízkého, složitého těla, s hlavou kulatou, černými kudrnami krátce obsypanou.

Mezi dětmi byly tři dcery, z nichž jedna, asi třináctiletá, vypadala poněkud z tónu celé rodiny. Byla čistá, světlavá, bledá, smutného výrazu a šedivých, přes míru velikých očí. Když se prvního večera ukázala mezi ostatními v triku, rozpálily se znenadání temné oči Vašíkovy nevyslovitelnou, tesknou touhou, neurčitější a proto silnější než byla ona, jež ho zaujala po prvním spatření Jeníkovy kreseb. Stál mezi většími děvčaty jako vyjevený. (V té chvíli myslil jeho probarvovala se jemně táž pohádka o Pánu Ježíši a sv. Petru jako tehdy, když viděl otce po hádce s Jeníkem po dvoře přecházeti.) Zahledl se na dcerku komediantovu, když po odbytem výkolu netečně nějak stanula a bůhy o čem myslila, setrval horkými očima na její tváři, a tak mu bylo, že by se mžikem rozplakal, kdyby ho cokoliv vyrušilo. Mlhy prvního dne jinošství jakoby se z daleka snášely a z daleka jen zavoněly v něm, tak že jich ani neviděl, ani nechápal. Barevná trika, bengálské ohně, obrátne koucky komediantů shlukly se mu v myslí, a nálady na ně navěšené vyplnily Vašíkovy sny té noci i horor příštího dne. Byl znepokojen, pohnut, roztočen a popobíhal druhý den po náměstí kolem vozu komediantů. More nerozluštělných, nepostizných, zcela neurčitých muk houpalo rozvíjejícím se hochem, rozvíjelo mu temné oči, zvedalo hlavu a šplouchalo údavy duší. «Nemá ta holka komediantovic hůl? — Snad je to nějaká princezna, a oni ji ukradli? — Já jí řeknu, že ji vezmu k nám. Pepička jí dá šaty, a já ji pohladím. Bude se mnou pohrbovat o žních. — A ne, ona by nešla. Odjede. A já taky s nimi odjedu. Jeník taky odjel. — Ne. Chytil mne někdo a musím tady zůstat. Budu plakat.»

Večer nedostal Vašík krejcar na komedii. Vyčesné pobíhal ještě za světla po náměstí. Douba mu nabídl, aby šli spolu na hřbitov, aby vlezli do kostnice oknem (dávno bez rámu a skel) a aby se dívali kulatým otvorem, pod nímž byla ohrada komediantů rozložena. Opojili se mžikem tímto nápadem. «Jejej, my uvidíme nejvíce! Všecko!» Douba věděl o dírách ve zdi kostnice, do nichž se zachytí ruce i nohy, a pak jako po řetězci se vlezle do vnitř. Vplouzili se tedy na hřbitov, přeběhli mžikem po pšíně mezi žlutými travami na druhou stranu a snadně vylezli šikmo po zdi do kostnice širokým otvorem okna, pod nímž byla jáma na staré, setlelé, vykopané rakve, mezi nimiž bujně rostly koprivy, laštovičky a pachoucí rozpušky. Na mnohém prkně třepily se zbytky slezých hoblůvček (dávno rozpadlými jimi slezých), a sem tam čouhaly rezavé hřebíky, hnáty i hluboko zakutálené lecky. Silný zápach zelených chvošťů vlhké kouty milujících rostlin šířil se kolem.

V kostnici, vyslanými již cihlami dlážděné, byly jen máry a dva lepší zlomené kříže z kterýchsi hrobů. Před kulatým otvorem na náměstí byl větší výklenek, v němž se oba hoši nedočkavě stulili.

Serilo se. Všude bylo ticho. Jen náměstí se ozívalo dětmi. Principál si zavěšl na řemen bubnu a vyšel z náměstí. Rány hřbitvě vplýly se do všech stavení, když šel. Děti se hrnuly za ním. Přívod se zatočil do ulice, a Vašík naslouchal, jak dubňování slablo a kdesi až na kraji městečka ve večerním šeru se rozléhalo. Konečně se principál vrátil, a děti i odrostlejší mládež se kupily kolem ohrady. Tu zaslechli hrst v kostnici sedící zavržení hřbitovních vrst, kroky na pšíně a rachocení klíče. «Tatínek jde zvonit klekání,» pomyslí si Karel a snažil se nepohnouti se. Za chvíli

se rozlehl tichem večerní zvonek. Do kostnice bylo slyšeti tlacení provazu i skřípání závěsů. Hoši se modlili.

Hluk na náměstí ztlchl. Lahoda večerního kouzla rozletovala se ze zvčivých tónů jasného zvuků po všem kraji. Starý Douba, jak se hochům zdálo, zvonil toho dne dle. Pak zvonek ztlchl, zaklinkal druhý menší za dušičky, klíč u dveří sakristie zachrastil, kroky na pšiku zašustily, a vrata nějak silně uhodila. Čumounost samoty hřbitovní mžikem přisedla k hochům a seslábila teprve, když vystřelili hlavy otvorem, a když je komedie upoutala. Pohled s výše na komedianty nebyl tak oslpující, jak si představovali, a ani hezké oné dcerce nebylo do tváře vidět. Jen němohra paňáci s principálem a nejstarší dcerou (za jakousi tanečnicí oblečenou) nadchla oba hochy. Když pak celá rodina akrobátů všelike pyramidy a přemetů prováděla, pocítil Vašík neobyčejnou úzkost, kdykoli ona (na níž stále mysli) do výše lezla a na ramena bratrova se postavila, nebo s výše v přemetu dolů seskakovala. Chytil Douba za ruku a činil takové pohyby, jakoby jej opatroval.

Představení se konečně zakončilo, a děti se rozecházely. Světla v ohradě shasla. Mlhně navlhlá, tmavá noc pojednou se nahromadila všude (jakoby do ní hoši právě procitli), a hojně se zatřpytily hvězdy. Na zámku tence a rychle odběhly hodiny desátou. Hoši seskočili do kostnice a oba se rozechvěli úzkostí, neboť se neviděli. Zatlkali očima po širokém okně, kterým proudil chládek a namodralý svit hvězd, a oběma se zastavoval dech. Popobíhali k oknu a pocítili nevyslovitelný strach před tím, co je čeká venku i před tím, co je čekalo uvnitř. Slabý větříček zaspíchal čimá. Vašík se otřásl. Všechno v tmě ponořené hřbitov ozivil si z hrobů povstálými nebožtíky, a zdálo se mu, až poleze oknem, že je stáhnou a roztrhají. Ale jak si pomyslí, že by Karel vylezl dříve, rychle se mu začal v mysli na marách kdosi hrozit. Osláblost poletovala mu všemi údý, strach stiskal mu prsa, spánky i ústa, a úzkost mu roztrásla tělo.

«Tak lez,» zásepal Douba, «já si sednu na okno a podržím tě!»

Vašík skočil na okno a přimhouřil oči, aby nic neviděl. Zvčisené napjatým sluchem jeho tenounce zasustily nepatrné obrazy mžic. Spouštěl nohy a křečovitě napjatými prsty jejich hledal otvory ve zdi, až si koží o maltu rozdral, ale nenalezl ani jediné jamky. Spustil se níž a tou chvílí, jakoby mu někdo na rukách svaly přetřhl, spadl dolů, do jámy mezi zpuchřelá prkna a páchnoucí rostliny. Zapraskalo cosi a probořilo se. Chladné vlhko vzneslo se jako vyplašeno a oválo Karla, který se namáhavě šoural po zdi. Vašík se šílenou odhodlaností vyhrabával se z jámy a vyskočil dříve, než Douba slezl. Pomohl mu, a v té chvíli vzali se za ruce a letěli téměř oba hřbitovem po široké pšíně mezi světlými pomníky, jakoby úzkostí hořeli, dříve kolem sebe natlačené, uchvacující spousty mrtvých, jež se až k vratům shlukly. Vyčesání prodrali se hoši ze hřbitova a zabouřili vrata za sebou, jakoby v nich chtěli toho, jenž za nimi ležel, přiraziti a rozdrtit. Nestanuli však. Vytrčštění kvapili domů. Vašík se rozplakal, a doma se po celou noc bál, že má hlavničku.

IV

Jeník se uchýlil kdesi u dráhy a telegrafního úradu ve Vidni, jak se pojednou o Nováků mluví. Novák soudil, že tento počátek na jiné půdě mohl by se stát synovi základem zdárného rozvoje, a skoro se zalibou rozvažoval na počůzkách polí o třetím věech. Anna však pohlížela na to zcela jinak, poděšená skoro, jako na práci revírnicka Vika a vyčtralost Minnu. «Uvidíš, že si vezme, uvidíš!» Rozčillovala se přemýšlením o této podskočnosti i proto, že neměla již na Jeníka ani nejmenšího vlivu. «I dítě mi odloučila ta koketa!»

Život v rodině však byl po odchodu synově klidnější. Antonín Novák oživoval a hned tu, hned onde se pokoušel o nové uchycení chytivých kořenů svých do živné půdy, ale svornost a tuhost prostředí, v němž žil, v každém pokusu jej zatlačovala a umrtvovala. Jen vzor udržoval jej dosud v Mněsku, kam již nenáležel. Snaha přesvědčiti všechny občany zdejší, že nepochybně, že nebyl hlupákem, že nesel za přeludem, ale za vážnou myšlenkou, ne za svým prospěchem, ale i za širokým zájmem, vlévala váhavost s odchodem do jeho žil. Neumopně vyhledával prameny příjmův a rodinu proplétal sešlostí, aby dostal věřiteli a živnost si udržel. Zatlačen na malinké místo působnosti, poražen smíchem a umlčen nehadami, zarytý vytrval. Kdyžkoli zabloudil v pole nebo do lesů, v nichž zaběhaly se a zavoněly hranice sdělaného dříví, rozlítostnil se mohutně a hluboce nad tím, že prostřední lidé pospávají vítězné všechny jeho snahy, že je mají za hloupé a s ledajakým počehtáním klidně ukazují na výsledcích, kdo měl pravdu. «Hlupáci!» vykřikl si podrážděně tichými lesy, a vlny zbláznivosti prošly několikrát v krátkých nárazech jeho duši. Jen touha poslapat neprospěšnou hradbu okoli svého zvrátila jej chvílemi lakovou silou, že rozkoš očí rozžal a vyčeněné zuby zařal, jakoby si již okamžik ten jasně představoval.

Do školy chodila jen Pepička a Vašík. Anička odrostla a podivně, zarytý nějak se osamotňovala, pipalje se s hračkami z dětství, přádelkem i svým šatstvem, i dárky, jež za všechennu dobu svého života dostala; v myšlení i konání drobněla, a tak se rychle ostatním nepochopenou, ba nepřijemnou stávala. Ráda se zatoulala na hřbitov a upravovala hroby dědečkův i babičce Tousekové i bratrovi i sestřičce. Pepička byla vytáhla, přímá, jímavě uvadla a předčasně myslivá, nesmírně daleko od drobnoukých snah Aničkových vzdálená, kamsi v nejasno prostorův obrácená. Družina školních dívek mněšeckých k ní se připínala.

Vašík chodil do druhé třídy (v Mněsku byla dvoutržní škola) ke starému učiteli Rehořovi, tehda starci již, který se pouze proto kmetem nezdál, že mu paruka nesedívěla.

«Skoda rány, která chybí,» a «Měla vyhnání dětí z pekla!» řídlo tehda vychovávání dětí na obecných školách, než ustoupilo rychle se blížícím, zcela opačným názorům.

Učitel Rehoř byl jiný člověk, než jak bychom si nyní myslili, soudice podle současného, pokročilého učitelstva, nebo podle oněch milých a vřelých povídek o jímavě krásném vlastenčení u bývalých učitelův a knoží, z nichž si zobrazujeme učitele měkkého, laskavě se usmívajícího. Rehoř nebyl vzdělaný (jen v hubbě se vyznal, a slavné mše jen prováděné zůstaly podněs v pamětech lidu zachovány), ani laskavý, ani dobrý, ani ryze vlastenecky nadšený; on byl jen měkký a tvrdý, plachý a prudký, plachý a bezohledný, přes mše sebelaský vykrčící neschopný. Nejednání s rozvahou, nýbrž jen v hněvu, který se v pozdních dnech života jeho často ukazoval. Jakási propast utopení, sklamaní a nevybouřených citů z krivd vyrůstajících jakoby se tměla v minulosti jeho. Neovládal se ani v pláči ani v hněvu; odnesly jej tyto vlny daleko za břehy rozvahy. Oholená, laločnatá jeho tvář s malými, zlyma očima nepřítivě se obracela k dětem, kteréž udášeně stále výbuch nějaký očekávaly. Na stole i u kamen ležely motly (ošlehané i zcela ještě neupoutané s několika listy na vlnavých větvičkách), kterými Rehoř časem trestal. Trestání to nebylo však pravidelné, na provinění nebo nedbalosti dětí závislé, nýbrž propukávalo časem s neobyčejnou prudkostí a řídilo se jen starcovou náladou.

Vyučování záleželo v neustálém čtení čítanky, dějepisy a evangelia. Děti přečetly jedno po druhém (od zadní lavice až do přední) články za článkem, při čemž státec za zčernalým stolečkem svým podřimoval a ponaňahu hlavou padal... padal, až konečně nosem o stolek narazil. Zdvihl hlavu, srovnal se, opřel

záda o lenoch židle a zvolal: «Halt!» Čtoucí začal usedl, soused převzal větu třeba před puntkem, správil ji nějak a hlasitě pokračoval. I Rehoř v drámaní pokračoval. Dopoladne o půl jedenácté a odpoledne o půl čtvrté řekl: «Dost!» a pomodliv se s dětmi, poslal je domů. Druhý den četly, kde přestaly, a když došly na konec knihy, začaly od první strany. Ve středu čteno bylo v dějepise, v sobotu v evangeliu. Sobotní toto čtení lišilo se od ostatního. Děti přečetly několikrát k ztřešší neděli příslušný výňatek z evangelia i s připojenou epistolou, drobnějším písmem tištěnou, a Rehoř oba články vykládal, všecek ponaňahu dojat a rozslzen, tak že nemohl mnohdy pro pláč ani pokračovati. Dojaté děti plakávaly s ním a vždy se na sobotu těšily.

Vašík v té chvíli upjal na oholenou tvář učitelovu zavlhlé své oči, znábožněl, mladá urputnost nitra jeho k němu roztála, a hlava starcova připadala mu již jen jako obraz, kterýž jednou kdesi v myšléně viděl. (Pokračování.)

Pohádka z roku 1895.

Povstal český národ, povstal tise ze sna, protáh' sobě údy, cítil novou sílu, od hor k horám létla píseň jeho plesná, měl se zase k žiti, ku práci a dílu. «Vida, to jsem zaspal!» řekl, mna si oči — «nu, teď rychle k předu!» A již plí, plí... Kde jiný sto kroků, on najednou skočil, za druhý se octne zrovna jako v chvilí.

Čím však se víc blížil, tím odvaly ztrácel, nesměle se stávi s nimi v jednu řadu, myslí si, jsem roven silou jim i v práci, ale přec' cliff kolem tolik chladu; druzi si ho měří zhrdavy mi zraky, jak tu s nimi v řadě jednou cestou kluše. «Což vám nejsem roven, nejsem národ taky?» — Nejsi, nejsi, nejsi! Nemáš svojí duše!

«Nemám svojí duše! Jak by, teď se zbudiv, teprv hanbu viděl, národ oči klouf, teprv nyní chápe pohrd i údiv, když sledoval směle druhů svých stopy. «Nemám svojí duše! smutně praví k sobě, ale tu již k němu, soused dobrotivý — Duše má je velká, stačí také tobě, oba, milý brachu, budeme z ní žítí.

Ale milý národ jenom hlavou vrtí. «Nechci tvoji duše, chci mít duši svoji.» Je mu toho líto, smutno mu až k smrti, za druhý už dále jít se skorem bojí; na mez sobě sedne, pláče a se rmoutí, nedbá, že bol jeho k smíchu cizí chase, náhle však se zvedá: «K nové dám se pouti, duši, již jsem ztratil, musím najít zase!»

Toulá se a bloudí mnohá, mnohá léta, v městech, hradcích vda: «Duše moje, kde jsi? Až tu jednou cestu do visky si spleť, do chudické visky, skryté mezi lesy. Dřevěný tu kostel s divnou černou věží, došky střech a štíty chalup v slunci svítí. Tichý úsměv chodci kolem úst již běží: «Kde by mohla tady duše moje býti?!

A tu náhle děvče švarné před ním stane, sukníčku má krátké, holubinku bílou, zástěrku má s květy, tváře malované. Je to děvče z visky? Je to děvče vilou? Národ jako zmámen sluní se v té kráse. «Kdo jsi, děvče, poveď! Neznám tě dle krnje. Ale děvče stojí, jenom usmívá se. «Kdo jsi, děvče, poveď! — Já jsem duše tvoje!

— Já jsem duše tvoje, ale já jsem všude, kam tvůj sluch se sklóní, kam tvůj zrak jen sletí, v lomenici chalup, v jejich jizbě chudé, ve modlitbách starců i v pohádce dětí; v svatbě mladých divců, v pohřbu sedých stařen, ve všem, co jen tady tlačí se a tlesá, ve všem, čím lid prostý od přírody daren, v jeho bolu, plesu, tanci, zvyku, písni!

Chyť národ děvče, chyť kolem pasu. «Duše moje drahá!» ozvěnou zní v lese. Lesy přizvukují jásavému hlasu, jak si duši svojí národ s sebou nese; nese si ji domů, paláce jí staví: «Teprv tebou, duše, národem jsem věru!» Z blízka jako z dáli hrnou se již davy, tak jako když v háji král provdává dceru.

Přišel dudák mnohý, přišli muzikáři, všecko jeden tábor, vína jako vody, každá noha v lenci, každé lice v záři, koláče se pekon na veliké hody, i starénky nízké slzy mají v zraku, starčkům se bílým mezi vráskou jasní. Ejchuch, ejchuch! zní to plesné do oblaku, národ v duši lidu našel duši vlastní!

Ant. Klášterský.

Skleník.

Napsal Karel V. Baš.

(Pokračování.)

Dej Pánbůh dobrý večer, pozdravovala, vcházejte do velikého, klenutého krámu, a se stálým úlisným úsměvem, došedši až k pultu, žádala:

«Tak za tři kafe a za pět cukru budu prosit!»

«Pěkně vítám, paní Tercijánová, pěkně vítám!» za pultem odpovídala malá, obtlouslá, hladce přičesaná panička, na skráních již hodně pobělená. Vzavši váhy, obrátila se k přibíradám a chystala, čeho si Tercijánka přála.

«A kde pak se honili, paní Tercijánová, kde?» ptala se, rozfukuje splasklý kornout.

«Ale to věd, paní Darbujanová, chodím tak s tou punčochou a mám tohle klazané na starosti. A tak jsem se zrovna strefila, když panu pojezdnému přistěhovali paničku, skromně vykládala Tercijánka.

«Ale — tak už ji má tady?» rychle pravila Darbujanová a hned přidala s kyslým výsměchem: «A ani jsem nepozorovala, že by byli stříleli!»

Tercijánka postavila děcko na zem a dlaní přidruživ ústa, nutila se do smíchu.

Darbujanová podala dítěti cukrátko a pravila již zcela klidně: «To jen se tak směje — prosím jich, kdo pak by se o pojezdného staral, nám je to jedno, člověk má od rána do noci sám se svým co dělat!»

«I vždyť já taky, od rána do noci nnn—sednu! Tu je dítě, zas vaření a jiná a jiná práce — to věd — jsem máma u vdané dcery! Ale tak jsem se tam strefila, zrovna skládali.»

«A dej mu Pánbůh štěstí, rychle pokračovala paní Darbujanová. «mý nezavidíme nikomu a přejeme každému to nejlepší. Dobře nám lidé nepřejou — to já zavistí, ó, já vím, zvláště co jsme si ten dům postavili — ale proč bysmě my neptali, ne?»

«I co pak o to, to já vím,» usmívajíc se, přisvědčovala Tercijánka.

«My můžeme chválit Bohu být spokojeni; starosti nám pomalu ubývá, oba synové nám dělají radost — třebaže takoví dva synátorové stojí na studiích něco peněz — a pro Málunku mám už všechno. Dostává, pane, psaní se všech stran, ale nám se nic nechce líbit; taky si myslíme, nač spěchat, vždyť má času dost a dost, ať si pohoví doma u rodičů — třeba že ona si nepohoví, je to děvče tuze pracovitě, jsem matka, ale tu chválu jí musím dát. Dobrá z ní bude hospodyně, dobrá — musím si říci, že jsem si to dítě krásně vychovala.»

Tercijánka se mdle usmívala, přisvědčovala a říkala: «O, to já vím — a ten dům!»

«Tak má paní pojezdná všechno, že? No my mu to z gruntu srdce přejeme!» pokračovala kupcová a mezi tou řečí položila na pult objednané zboží i přijala peníze.

Světlozr XXIX, 484

Slavnostní průvod Moravanů na NVČ. v Praze, dne 16. srpna 1895.

Dole: Čelo průvodu s jízdou králů. — Uprostřed: Vůz s prástkami z Litovelska. — Nahoře: Skupina Valachův a Horáků;

v pozadí královničky.

(Místní fotografie Jana Mulače v Praze.)